

УДК 316.654:628.1(477-25)

Підліснюк Валентина, Потабенко Марія

РЕЗУЛЬТАТИ СОЦІОЛОГІЧНИХ ОПИТУВАНЬ КИЯН НА ТЕМУ "ПИТНА ВОДА У НАШОМУ МІСТІ"

У статті аналізуються результати групових соціологічних опитувань із вивчення проблеми питної води у місті Києві. Досліджуються ставлення киян до різних способів уживання води та причини використання певних методів очистки питної води. Також досліджуються відмінності у способах уживання та очищення води за показниками приналежності до різних соціальних прошарків.

Поширення соціологічних досліджень, їх використання для вивчення проблем повсякденного життя, власне результати опитувань все частіше доводять, що "соціологічне опитування... може виступати потужним засобом розвитку соціологічної самосвідомості суспільства"[1].

Результати соціологічних опитувань щодо ролі та місця громадськості, громадської думки у суспільному житті, ставлення до громадських організацій свідчать про популярність таких опитувань серед представників громадських організацій та окремих громадян (опитування, здійснені Центром Екологічних досліджень під час роботи П'ятої наукової конференції "Дні Науки в НаУКМА" (1-5 лютого 1999 року), а також в процесі підготовки та проведення Відкритих парламентських слухань із ратифікації Орхуської конвенції (26 березня 1999 року, НаУКМА))[2]. Вагомою причиною збільшення частки респондентів, що вказує на важливу роль громадськості у процесі прийняття рішень, слід визнати сам процес проведення дослідження, адже це стимулює громадськість, викликає інтерес до проблеми, стає поштовхом для вивчення предмета обговорення. Опитування є доступною та безпосередньою формою роботи з громадськістю, спонукальним мотивом для більш тісного ознайомлення з тією чи іншою проблемою, засобом прямого інформування громадян. Одним із видів таких опитувань можна визнати групові анкетування. "Досвід показує, що групові анкетні дослідження -

незамінний та достатньо надійний засіб визначення суспільної, колективної думки, мотивації поведінки людей... "[3]. Групові дослідження також надають дослідникові широкі можливості оперативного вивчення думок населення, ціннісних орієнтацій, ставлення до тих чи інших явищ соціального життя, конкретних подій та фактів [4]. До недоліків цього методу опитування можна віднести імовірність групового впливу та відносно невеликий обсяг анкети.

Протягом травня 1999 року Центром Екологічних Досліджень НаУКМА шляхом групового анкетування було проведено соціологічне дослідження з проблеми питної води у місті Києві. Серед інших соціологічних методів цьому методу була надана перевага через його економічність та оперативність, відсутність впливу інтерв'юера завдяки індивідуальним заповненням анкет та забезпеченню більшої анонімності. Для даного дослідження невеликий обсяг питань - одна з об'єктивних умов методу групового анкетування - виявився цілком достатнім.

Проблема питної води в Україні, а в Києві зокрема, є однією з найактуальніших. За даними експертів Усесвітньої організації охорони здоров'я, до 70% захворювань тією чи іншою мірою пов'язані із споживанням неякісної води [5]. Нині це питання набуло значної гостроти через погіршення якості поверхневих вод, які є вихідною сировиною для отримання питної води.

Всього було опитано 250 осіб, які представляли такі соціально-професійні групи населення: учні, студенти, пенсіонери, працюючі та безробітні. Кількісний склад груп визначали за допомогою квотних вибірок таким чином, аби частка кожної соціальної групи була пропорційно представлена у загальній вибірці стосовно всього населення міста Києва (заданими збірника Міністерства статистики за 1998 рік).

У результаті отриманих даних було зроблено певні висновки.

Питання питної води дуже актуальне для мешканців столиці. Слід вказати на велику популярність серед киян бюветів (свердловин). Щодо способу вживання води, то 35% опитаних уживають воду саме зі свердловин, 16% - з крану, очищену за допомогою фільтра, 30% опитаних вживають неочищену воду з крану. 40%, котрі вживають очищену воду, вважають, що це допомагає зберегти здоров'я. 21% при виборі методу обробки води нарікають на брак часу, 14% - на брак грошей. 21% вважають, що саме їхній спосіб добування води є найкращим. Серед них більшість вживають воду, добуту саме зі свердловин. Для половини опитаних питання вживання чистої води є дуже важливим, ще 46% вказали, що вживають чисту воду лише коли є така можливість. 79% опитаних зауважили, що цікавляться будь-якою інформацією про якість води, ще 17 відсотків вказали, що цікавилися би, але не мають такої можливості.

Усі опитані переконані, що вживання неякісної води негативно впливає на здоров'я, причому 47% зазначили, що це насамперед може спричинити захворювання внутрішніх органів, 41% - погіршення загального самопочуття, 10% впевнені, що така вода впливає на генетичний код людини.

На думку 95% (тобто практично усіх опитаних), існує необхідність законодавчого супроводу забезпечення якості питної води. 97% опитаних переконані, що пересічний громадянин обов'язково повинен мати вільний доступ до інформації про якість води, яку він вживає.

Цікаво було дізнатися, наскільки кияни обізнані, хто у їхньому місті відповідає за якість води та кому можна поскаржитися на неякісну воду. 20% опитаних вважають, що за якість води у Києві має відповідати мерія/міська держадміністрація, 17% - санепідемстанція, 15% - водоканал.

Серед тих, хто вживає неочищену воду з крану, 34% зазначили, що роблять це через брак грошей, а 51% - через нестачу часу. Але для статистично вагомих висновків це питання вимагає більш ретельного аналізу, зокрема, порівняльного аналізу двох груп респондентів за рівнем доходу. 65% тих, хто вживає воду, очищену за допомогою фільтра, вважає, що саме такий спосіб допомагає зберегти здоров'я. Так само вважає 52% тих, хто отримує воду з бюветів. 35% із цієї категорії вважає, що саме бювети - найкращий спосіб очищення води.

Також досліджувався рівень важливості вживання чистої води конкретними споживачами залежно від способу її очищення. Для тих, хто вживає попередньо очищену та розфасовану воду, та тих, хто вживає воду з крану, очищену за допомогою фільтра, вживання чистої питної води є надзвичайно важливим. Приблизно порівну розподілилися у своєму ставленні до того, наскільки є важливим для них вживати чисту воду ті, хто користується бюветами. Для тих, хто вживає неочищену воду з крану, вживання чистої питної води є неважливим.

Отже, дослідження дало змогу зробити ще один висновок: чим прискіпливіше людина ставиться до проблеми питної води, чим більше грошей та зусиль вона на це витрачає, тим важливішою є для неї проблема вживання чистої питної води. І навпаки, чим менш важливим є вживання чистої питної води, тим менше зусиль та коштів для цього необхідно.

На нашу думку, більш глибокий аналіз подібних досліджень дозволив би виробити цілеспрямовану політику щодо покращення якості питної води та популяризації безпечних для здоров'я методів її вживання.

1. Методы сбора информации в социологических исследованиях. - М. : Наука, 1990. - Кн. 1. -С.49.
2. *В. Підліснюк, М. Потабенко*. Результати соціологічних досліджень із питань ролі громадськості у процесі прийняття екологічних рішень /Збірник: Ратифікація Орхуської конвенції.- Київ, 1999.-С.28-30.
3. Методы сбора информации в социологических исследованиях. - М. : Наука, 1990. - Кн. 1.- С. 155.
4. Там же.-С.стр. 161.
5. "Зеркало недели". -23 сентября, 1999.

Valentyina Pidlisnuk, Maria Potabenko

RESULTS OF SOCIOLOGICAL QUESTIONNAIRES ABOUT TOPIC "DRINKING WATER IN OUR CITY"

The analyses of group sociological surveys on Kyiv drinking water problem studying is conducted. Kyiv habitants' relation to the different ways of water usage and reasons of the application of the methods of drinking water purification are defined. Also the differences in the ways of drinking water usage and purification under indexes of affiliation to the different social strata are described.